

МИХАИЛ КРИВИЧ ПЕС И НЕГОВИЯ СИНТЕЗ

Превод от руски: Александър Хрусанов, 1983

chitanka.info

— Прощавайте, вашето момиченце ли е, или момченце? — пита пълната блондинка, повела на каишка прана-недопрана болонка.

— Пес — сухо отронвам аз. И ние отминаваме, без да се оглеждаме.

Работата е там, че аз имам куче и три пъти на ден се разхождам с него.

Стоп. В това безукорно от фактографична гледна точка съждение има три неточности, за да не кажем три абсолютни неистини. Първата от тях — напълно неочаквано — се крие в думата „куче“.

„Ах, горкото куче!“ — казваме ние. — „Какво прекрасно куче!“ И не забелязваме как съществителното от среден род срамливо прикрива очевидното обстоятелство, че всички животни са от двата пола. Но ако конете спокойно делим на кобили и жребци, а хората на мъже и жени, то към кучетата се обръщаме доста по-неуважително; простите думи пес и кучка, измислени от нас, за да различаваме кучешките особи от различен пол, неизвестно защо са попаднали в групата на не особено приличните термини. Нелепо. Та това въобще не се дължи на моралните качества, които притежават най-умните и най-порядъчните животни, а на нашите човешки пороци. Така че кажете, какво са виновни кучетата?

Онзи, с когото през последните осем години дяля покрива и залька хляб, въобще не може да се нарече с дума от женски род. Работата не е в пищната му брада и мустаци, нито в бойните белези по ушите и челото. Има суров, леко мрачен вид на опитен боец-аскет, той е величав, спокоен, вежлив, уравновесен, равнодушен към дребните неща в живота. Не е необходимо да чуете гласа му — уверено прегракнал бас, достатъчно е само един поглед, за да разберете че това е пес.

Викам му... Впрочем няма никакво значение как му викам; това са си наши работи, прекадено интимни. Тук ще го назовавам Пес и вие, ако ни срещнете, когато се разхождаме, се обръщайте към него със същото название.

Втората неточност, втората неистина се заключава в твърдението „аз имам“. Всъщност съвсем не е очевидно кой кого има...

Съществува мнението, че кучето възприема чертите на своя притежател. Сам неведнъж съм забелязвал, че когато собственикът на кучето е с дълъг нос, дори боксерът изглежда с удължена муцуна.

Всичко това е така. Безусловно, Пес е взел много нещо от мен — свенливостта, известна неувереност в непознато общество, поклащащата се походка, дори лекото късогледство. Но и аз на свой ред съм заимствувал нещичко от него. Имам брада и мустаци със същия рижав цвят като на моя Пес. Когато роднини и приятели ме уговарят да ги обръсна, аз се позовавам на нежната си кожа. В това има известно основание, но все пак нали двадесет години се бръснах, а престанах, едва след като пухът по муцуната на Пес се превърна в мустаци и брада.

Но растителността по лицето и походката са само външни отличителни черти. Често се улавям, че подражавам на поведението на Пес. Когато иска да си промени положението насън, той, без да отваря очи, се изправя в цял ръст и с размах се плъосва на другата си страна. И макар да спи на разкошно памучно одеяло, което би трябвало да смекчи удара от падането на близо петдесеткилограмовото му тяло, подът подскача, а по стените задрънчават медалите, спечелени от Пес на младини по кучешките изложби. Ако искате, вярвайте, ако не искате — недейте, но и аз се обръщам от едната страна на другата по същия странен начин — почти със скок и доста шумно. Или друг мой, сравнително неотдавна придобит навик, който несъмнено съм взел от Пес. Когато в нашия дълъг институтски коридор, в кабинета на директора или в библиотеката видя внезапно непознат човек, аз замирам, раздувам ноздри, вглеждам се късогледо. И едва след няколко мига се приближавам. Приятелите се шегуват, като казват, че правя стойка на жена. Глупости. Всеки непознат предизвиква у нас — и у Пес, и у мен — такава реакция.

Накрая последната неистина, своеобразно следствие от втората — върви разбери кой с кого се разхожда — аз с него или той с мене.

А сега, след като въведох необходимите от моя гледна точка поправки, мога да се върна към изходното съждение. След уточненията то ще звучи така:

Вече няколко години ние — аз и Пес, принадлежим един на друг и се разхождаме заедно три пъти на ден.

И да си кажем право, никой повече не ни е нужен.

Сутрин се събуждам от звъна на будилника. Вероятно Пес се надига от одеялото си малко по-рано — когато отварям очи, всеки път виждам пред себе си неговата малко сънлива, но неизменно

доброжелателна муцуна. Той се приближава към леглото ми и се протяга, като извива мощния си гръб. Никога не ми донася чехлите, каишката или нашийника си, макар да ме разбира и от половин дума и да изпълнява всичките ми молби. Не обичам подобни неща; има нещо лакейско в това кучето да донася чехлите на господаря си. А ние с Пес сме равни.

Не мога да кажа, че съм във възторг от сутрешните разходки. И двамата обичаме да си поспиваме, а утринната свежест съвсем не ни ободрява, само предизвиква тръпки и прозевки. И двамата обичаме да си похапваме, а закуската ни чака. Освен това аз трябва да бързам за работа. Така че първата разходка за нас е само необходима хигиенна процедура.

През деня аз непременно се измъквам от работа поне за половин час; добре, че живея само на три спирки с тролейбуса от института. Той ме посреща на прага, прави няколко неловки скока, опира лапи на гърдите ми. Излизаме по пустите места около сградата и Пес си дава вид, че е объркал времето. Той делово се отправя към гората, като от време на време ме поглежда с усмивка. Прекрасно знае, че сега няма да ходим никъде, че трябва да се връщам в института. Просто се шегува. Аз стоя наред пустото място, дъвча нещо, преглеждам вестника, който не съм успял да прочета от сутринта, иди прелиствам научно списание. Пес се връща и започва да тича около мен, отпуснал ниско рошавата си глава; блестящият му кожен нос работи като прахосмукачка. Време е да се връщаме: той у дома, а аз на работа. Муцуната на Пес придобива надменно обиден вид, той смръщва вежди, отвърща се от мен, всячески дава да се разбере, че това не е било разходка, а издевателство, че с куче, надарено с такива качества, не се отнасят по подобен начин. И само лекото потрепване на късата опашка издава, че това е само на шега. Разделяме се до вечерта.

А вечерта, когато всички задължения са изпълнени, всички телефонни разговори изприказвани, започва истинската ни дейност. Без да бързаме, солидно се подготвяме за път. Пес подава глава, аз затягам нашийника, проверявам да не е прекалено стегнат, после обущам обувки, обличам яке, напълвам лулата, избърсвам стъклата на очилата. И се отправяме на среща с вечерните приключения. Отиваме в гората.

Всъщност да се каже гора е малко пресилено. Това е по-скоро зелено островче, притиснато между два шумни булеварда, оцеляло от съкрушителното настъпление на града срещу истинската гора. Но когато започва да се стъмва, ние се чувствуваме там като в истинска вековна гора, макар горичката да е населена, дори бих казал — пренаселена. Пренаселена е от кучета.

Островчето от всички страни е натруфено с дървени забранителни надписи: забранено за мотоциклети, забранено за автомобили, забранено е да се тъпче, да се къса, да се пали огън. Трябва да пазим гората, защото е наше богатство. Забранено е и за кучета. Но вечерно време, презрели опасността от глоба, тук от околните квартали се стичат хора с овчарски кучета, болонки, догове, дакели, фокстериери, кериблу-териери и прости, но твърде симпатични непородисти кучета. Горичката се изпълва с лай и повикващите подсвирквания на притежателите. Ние с Пес имаме там много познати, дори приятели. Но предпочитаме да се разхождаме двамата. Вървим по главната алея, ту потъваме в тъмнина, ту попадаме сред светлината на нечие джобно фенерче, отново се скриваме в сянката на дърветата и отново излизаме на залетите от лунна светлина полянки.

И двамата сме големи, така че е тъмнината бихме могли да изплашим всекиго. И двамата сме брадати, с дълги носове и крака. В древни времена за такива като нас казвали, че са големи на ръст и страшни в лице. Ние сме напълно безопасни. Пес никога не се впуска пръв да се бие, а ако го нападнат, отначало непременно се опитва да прекрати кавгата по приятелски. И само след като разбере, че е оскърбителят или оскърбителите (за него няма ни най-малко значение колко са), не се отказват от злите си намерения, едва тогава той приема боя. И тежко на неприятеля! Аз съм още по-малко агресивен, да не говорим, че поради късогледството не виждам по-далеч от протегнатата си ръка. Но другите — хора и кучета — не знаят това. Отстраняват се от нас. Понякога дори завиват в странична алея. А когато няма къде да отидат, питат отдалеч:

— Вашето момиченце ли е или момченце?

— Пес — отвърщам аз с достойнство. И ние отминаваме, без да се оглеждаме.

Вече е есен. Вятърът се засилва по двата най-дълги градски булеварда, втурва се в нашата горичка, заплита се сред голите стъбла,

бунтува се и не намира изход. Подгонен, разбеснял се, носещ паднали листа, вятърът предизвиква у мен непонятна тревога. Тя непрекъснато се засилва — може би защото от вчера Пес се държи някак необичайно.

През нощта почти не спа и не ме остави и мен на спокойствие. Разхождаше се из жилището и гръмко въздишаше, шумно пиеше вода от алуминиевата си чинийка в кухнята, с грохот се повалеше на пода и веднага отново ставаше. Няколко пъти се надигах от леглото, запалвах лампата и като примижвах от ярката светлина, отивах при Песа да попипам носа му. Хладният и влажен нос ме поуспокояваше — явно Пес не беше болен.

По време на утринната разходка безпокойството ми се засили. Още от най-ранна възраст Пес твърдо бе научил, че да се взима нещо от улицата е крайно неприлично. И нито веднъж не се е налагало да му припомням тази истина. Впрочем когато и двамата сме в добро настроение, Пес може да подхване тежък клон или захвърлена от някого скъсана топка и да ми предложи да поиграем. Правилата на тази игра са ни известни само на нас. Аз си давам вид, че искам да му отнема находката, Пес ме пуска да се приближа, а после бързо отскача. И на двамата ни е весело, смеем се.

Но днес всичко беше различно. Пес загрижено се въртеше из пустото място, търсеше някакъв боклук и без сянка от усмивка, напълно сериозно ми предлагаше: скъсана обувка, колело от скиорска щека, мръсен парцал и — какво мислите? — кокоша кост! Последното беше напълно неочаквано и също толкова непристойно. В нормално състояние моят Пес не взимаше от улицата нищо за ядене, а камо ли някакъв кокал.

Ние с Пес не признаваме бедния служебен език, с който някои хора обикновено общуват с кучетата: легни! върви с мен! ела тук! и така нататък. Ние просто разговаряме — Пес ме разбира и аз него. Ако потръбва да го помоля за нещо, да го посъветвам, да го предпазя, обикновено прибавям „моля“. Този път, изглежда, поради изненадата, от мен се изтръгна грубо „Пфу!“ Пес повдигна рамене с недоумение и акуратно остави костта пред краката ми. Аз с демонстративна погнуся я ритнах с върха на обувката, а той отново ми донесе неприличния, забранен предмет, като ме гледаше втренчено. В очите му се четеше въпрос...

Пес се отказа от закуската.

По време на дневната разходка той се държеше също така странно. Скоро край мен се издигна малка купчина, изградена от находките на Пес. Там имаше някакво клонче с жълти листа, малко аптекарско шише, разкъсана метличка и същата кокоша кост.

Вероятно в обикновен ден бих се опитал да разбера какво става, а с такова приношение като останки от кокошка щях да приключа веднъж завинаги. Но денят за съжаление съвсем не беше обикновен. Днес за първи път в течение на без малко двадесет години безукорна служба — както се казва — бях поканен в директорския кабинет не за да обсъждаме плановете, не за да преглеждаме съвместната ни статия с директора, не за да изпратим моите сътрудници да берат зеленчуци и не на заседание на научния съвет. За първи път чух от устата на нашия почтен академик, че работя зле. Затова ме бяха поканили.

— Прекрасно разбирам вашите затруднения — мърмореше директорът. — Но повярвайте, всички разумни срокове отдавна минаха, а вие все така споделяте с мен общи теоретични съображения. Ние много ценим тези съображения, но трябва за известно време да отложим теоретичните търсения. Сега е време да се заемем със синтез. Възнамерявам да включа в работата още една лаборатория. Възражавате ли? Е, добре, давам ви още две седмици. Няма да ви задържам повече...

А аз, да си призная, след това и сам не исках да се задържам в директорския кабинет.

Аз съм химик органик, синтезирам лекарствени препарати. И ако се съди по всичко, имам доста успехи в тази област; на тридесет години бях кандидат, на тридесет и пет — завеждащ лаборатория, от която се появиха дисизин, помпомин, таманазид и редица други препарати. Тези лекарства могат да се намерят във всяка аптека; впрочем да не дава бог те да потрябват някога на вас или на близките ви.

Всичко вървеше добре до Нова година, когато аз — сега е ясно, че проявих лекомислие — се зах с злополучния препарат. Тогава новата работа се стори на мен и на моите сътрудници изключително интересна и — признавам, дори благодарна.

Далеч през морета на малък остров, омиван от топлите води на Тихия океан, живее малобройно племе. Привлекателни жени, силни,

едри мъже — сам видях техни снимки. Стопанството им е примитивно, но природата е щедра и те са щастливи. Но какво общо имат — ще попитате — нашият институт и нашата лаборатория с тези хора? Ето какво. Хората на далечния остров живеят дълго, до дълбока старост. Естествено, и те понякога боледуват, но забележете, никога от сърдечносъдови заболявания. Никакви инфаркти, никакви хипертонични кризи. Това явление бе забелязано преди няколко години; медици от Световната здравна организация щателно изследваха аборигените и стигнаха до извода, че здравите им сърца се дължат на специалната храна — по-точно на някакви молюски, които живеят по златистите пясъчни плитчини край острова и се считат за деликатес от жителите му.

Неотдавна в ръцете ми попадна любопитна книжка — за бита, обредите и песните на хората от южните морета. Ето например както юношата се опитва да спечели благосклонността на своята любима — той открадва тревната ѝ пола и при изгрев слънце облича този елемент от женския тоалет, къпе се в океана и пее магическо заклинание. Господи, ако всичко беше толкова просто! Аз щях собственооръчно да смъкна от нашата лаборантка Наташа джинсовата ѝ поличка и щях да я предам в ръцете на своя старши-научен сътрудник Игор Семьонович, който вече толкова години въздиша по Наташа.

Нека се поплиска във ваната, облечен в тази пола, нека на разсъмване събуди съседите си в блока с магически песни. На всички ще им бъде добре: Наташа най-последно ще се омъжи, а щастливият Игор ще престане по цял ден да блещи очи по предмета на своята страст в ущърб на лабораторния план. Уви...

Четях тази прекрасна книжка и мислех, че молюскът с възхитително нежно месо не играе никаква роля, че хората, които свято вярват в заклинанията за неразделна любов и без специална храна никога няма да ги заболи сърцето. Но скоро бяха получени обективни доказателства за целебните свойства на *molluscus crassus* L. — така се назовава молюскът по латински. По дълъг и сложен път нашият институт получи няколко кубически сантиметра екстракт от мускулите му. Екстрактът бе изпитан върху мишки и активността на препаратата се потвърди напълно.

Тъй като беше невъзможно да се внесе в достатъчно количество екзотичният естествен продукт, налагаше се по-скоро да се получи

синтетичен аналог. Именно такава задача получи нашият институт. По-старшите от мен завеждащи лаборатория не бързаха да поемат подобно бреме, а аз като юноша-парвеню се предложих сам. Отначало всичко вървеше гладко и спорно. За броени седмици изолирахме действащото начало, определихме брутната формула на сърдечната панацея и като изпълнихме блестящо тримесечния план, представихме пред научния съвет нейната структура. Оставаше само да синтезираме веществото. Читателят вече знае, че точно там затънахме безнадеждно.

Разправят, че подобни неща се случват в науката — в биографиите на изтъкнатите учени има повече от достатъчно такива случаи. Разправят, че в подобно положение е полезно работата да се отложи за известно време, да се отвлечеш, а след това да се заемеш с нея с нови сили и свежи мисли. Но на мен ми дадоха всичко две седмици.

Трескаво търсех изход от трудното положение. И нищо чудно, че странностите на Пес излетяха от главата ми веднага щом се върнах на работа след обедната почивка. Обаче вечерта Пес отново ми напомни за тях.

Той ме посрещна тъжно и унило. Бродеше омърлушен из жилището и когато го заговорях, обръщаше очите си встрани. Отнесе се някак незаинтересувано и безучастно към поканата за разходка, но едва излязохме на улицата и той се хвърли като луд към пустеещите места. Дори забрави — честна дума, забрави — да вдигне крак край първия храст, а можете да ми вярвате, никога не пропускаше да го направи.

След като пробяга стремително няколко пъти в кръг по празното място, той внезапно сведе нос към земята, завъртя се като пумпал и внезапно отново оклюма. Бавно, неуверено се приближи към мен, разстроен и смутен от нещо.

Наблюдавали ли сте някога следово куче, когато загуби следата? Втурнало се приведено към земята — с напрегната като стрела опашка, с блеснали от възторга на преследването очи, то внезапно спира като заковано и водачът му едва не се премята през него. Кучето се оглежда с недоумение, търси, върти се на място. Топлата следа със силна миризма допреди миг е била пред носа му и внезапно е изчезнала. Кучето е смутено, изплашено, гледа виновно водача си.

Точно така ме гледаше Пес през тези минути. Изведнъж се досетих. Моят честен, верен, услужлив Пес! Значи той цяло денонощие се е старал да направи онова, което вече няколко месеца не ни се отдаваше да сторим аз, свръхерудирания Игор Семьонович и цялата ни лаборатория с всичките ѝ научни уреди, хроматографи и масспектрометри. Пес предано и добросъвестно е изпълнявал идиотската задача, която му бях възложил за развлечение на гостите си. Тъй като бях леко пийнал, си позволих глупава шега. А той, бедничкият, не е усетил шегата, пък и не можеше да я разбере. Как беше възможно да се шегувам с нещо, което беше свято за Пес?

Вчера вечерта ми дойдоха гости. Всъщност какви гости? Просто веднага след работа няколко души решиха да дойдат у нас. По пътя накупихме малко продукти — моят хладилник винаги е доста празен — и две бутилки. Наташа и Игор наредиха всичко на чинии, а аз отворих бутилките. Пийнахме малко. Похапнахме без особен апетит.

Разговорът край масата беше вял и, естествено, се въртеше около проклетия синтез. Когато поканих момчетата, въобще не възнамерявах да устройвам производствено съвещание, но тайно се надявах, че при разговора край масата може да се появи някаква спасителна идея, дори не идея, а мъничка искра, която да освети непознатата ни пътека. Нито идея, нито искра, нито пътека. А когато общият разговор затихна окончателно и гостите се наканиха да си тръгват, изобретателната Наташа повика дремещия в ъгъла Пес.

Сред кучетата, също като сред хората, има гении, тъпаци и посредствени личности. Но почти всеки, който има куче, е твърдо убеден, че именно неговото е най-бележито. Що се отнася до нас с Пес, ние гледаме трезво на нещата. Пес познава моите несъвършенства и се примирява с тях. Аз съм готов да призная, че моят приятел не е кучешки гений; не е глупав, но не сваля звезди от небето, не е урод, нито красавец.

Но моят Пес притежава едно необикновено качество, за което съм готов да говоря неуморно, без да рискувам да стана за смях. Тъй като това му качество — идеално обоняние — е познато на всички и не се оспорва от никого. Дори бих нарекал Пес гений на обонянието. Когато като млад се обучаваше на площадката, той с нищо не се отличаваше от своите връстници, а по някои дисциплини — например при задържане — изоставаше. Но когато ставаше въпрос за избор на

предмет, ние с Пес тържествувахме. Търсенето на пръчка беше звездният му час. Не, не час, а секунди, защото той я намираше за няколко мига.

Ако Пес служеше в милицията или на границата, сигурно щеше да стане известен из цялата страна. Но на нас уникалното му обоняние не ни вършеше никаква работа. Впрочем от време на време го демонстрирахме пред приятели и познати — също както щастливите родители показват таланта на своя вундеркинд. Всички участници в представлението, естествено без Пес, вадеха банкноти на еднаква стойност, да кажем десетарки; номерата се записваха грижливо. След това се обявяваше заклинателно, че „парите нямат миризма“ и на Пес му даваха да помирише една от банкнотите. После ги размесваха като карти или ги криеха из различни ъгли на стаята. Без ни най-малко колебание Пес намираше и ми донасяше хартийката. Гостите възклицаваха, а очите на Пес (и моите) блестяха от гордост и самодоволство.

И така, Наташа порови в чантата си и извади от нея тегловното шишенце, в което миналата седмица бе носила нашите образци на аналитиците. По дъното му имаше останали пращинки от злощастния препарат. Взех в ръка крехкия стъклен съд и го протегнах към Пес. Той деликатно го помириша. „Търси“ — прошепнах аз. Някой се изсмя тъжно. Добре вървяха работите ни, щом последната ни надежда оставаше Пес.

Но той се отнесе към задачата напълно сериозно. Обходи бавно стаята, спря пред стенния шкаф и тихо пролая. Отворих вратата. Пес внимателно захапа и свали от полицата опраната и огладената лабораторна престилка и я навря в колената ми.

Изглежда измислицата на Наташа пооправи настроението на момчетата. Аз се посмях заедно с тях и — не разбирам как — забравих да направя онова, което бях длъжен да сторя незабавно. Забравих да потупам по къдравата грива, да кажа на Пес, че е юнак, добро куче, че е изпълнил безукорно задачата. Или казано на протоколен език, забравих да приключа делото. А без това Пес, напълно разбираемо, не можеше да смята мисията си за завършена. И затова не спа през цялата следваща нощ, а и мен не ме остави да спя. А след това, бедничкият, търсеше из празното място онова, което му бях наредил да намери. После, след като сигурно се бе отчаял, че не може да изпълни

неизпълнимото, той ми мъкнеше наслуки шишенца от лекарства, парцали, кокали и различни боклуци.

Приклеках до Пес, прегърнах косматата му шия и тихо му пошепнах на ухото: „Юнак, юнак... Добре. Всичко е наред. Добре.“ Пес се притисна към мен и на двама ни в тази минута ни беше много добре. Но внезапно той се изтръгна от ръцете ми и се втурна с всички сили към гората.

И ето аз вече цели петнадесет минути стоя насред главната алея и безпомощно, отчаяно викам с подсвиркване кучето си. Подобно нещо никога не се е случвало. Пес винаги тича към мен при първото повикване, веднага щом изсвиря, излита от храстите и не се отдалечава отново, преди да се убеди, че съм го видял. Дори в най-тежките за притежателите на кучета дни, когато кучките ги водят на къса каишка, а песовете подивяват и на групи чакат дамите си по входовете, дори в такива дни Пес запазва хладнокръвие. Не бих казал, че не се интересува от противоположния пол. Но за него неясната следа от прекрасната непозната е много по-привлекателна, отколкото самата тя в плът и кръв. Пес е романтик в любовта. Между другото това се отнася и за мен. Вероятно затова в нашето жилище и досега няма домакиня.

Устните ми се подуха да свиря. Вече не можех да свиря, а издавах някакво змийско съскане. Но продължавах да викам Пес. Душата ми беше обзета от тревога. Тя се засилваше от свистящия в дърветата вятър: Привиждаха ми се отрядници, които са уловили Пес без каишка и го водят в милицията. Привидя ми се как моят беден Пес е изскочил на шосето, как се носи под заслепяващите лъчи на фаровете сред автомобилите, а те летят по булеварда, без да намаляват скоростта. Продължавах да свиря, а от устните ми се откъсваше едва чуто свистене. Бях безпомощен като в нощен кошмар.

Всичко свърши внезапно, както се прекъсва кошмар. Някъде наоколо изпраця клонче, зашумяха храстите, сякаш мечка си пробиваше път сред гъста гора, и на пътеката се показа тъмен силует на едро животно. Пес тичаше право към мен, а зелените му нощни очи светеха като фенерчета. Всички сърдита и горчиви думи, които бях приготвил за него, излетяха от главата ми. Зверът налетя, опря предните си лапи в якето ми и веднага отскочи настрана. „Къде пропадна, дяволе брадати!“ изревах аз, като се мъчех да надвикам

вятъра. Но Пес не ме слушаше. Той прибъгваше встрани и се връщаше — викаше ме да го последвам. Разбрах, че това е от значение и за двама ни, затова послушно тръгнах след него направо през храстите. Клонките ме шибаха по лицето, но аз дори не ги отстранявах, за да не се забавя и да не изостана. Само оправях падащите по носа ми очила.

Пес ме изведе в края на гората, протича още няколко крачки и залая звънко. Приблжих се. Пред мен имаше детска площадка с пясък оградена с ниска дървена преграда. На влажния, слегнал се пясък в тъмнината едва се различаваха някакви предмети. Изгледах Пес с недоумение. Като не преставаше да лае и да приквичава весело, той подскачаше към пясъка. Нямахте съмнение — доведе ме, за да ми покаже нещо. Извадих от джоба на якето си кутийка кибрит и драснах една клечка.

Пламъчето освети странна купчина вече познати ми предмети. Клечката догоря, като опари пръстите ми, но аз успях да видя и аптекарското шишенце, и кокошата кост, и парчето автомобилна гума, и парцала. Имаше още някакви листа, парченца от клони и дървесна кора. Отново запалих кибритена клечка, вдигнах шишенцето и прочетох надписа. Но в този миг отново духна вятър и загаси клечката.

Знаех — не мога да разбера поради какво, — че в съставения от Пес натюрморт има някакъв символизъм, определен смисъл. Трябваше внимателно да разгледам тази композиция, това упорито съоръжавано произведение на кучешкия поп-арт. Като си спомням днес онази вечер, със страх си мисля, че бих могъл просто да не обърна внимание на чудачеството на моя славен Пес, да разхвърля събраните с такъв труд клонки, парцали и кокали. Не зная как щяха да се развият тогава животът ми и главно отношенията ми с Пес.

Събрах малко съчки, поставих под тях парчета от вестник и разпалих върху пясъка малък огън, което между другото е строго забранено в нашата горичка. Сега можех, без да бързам, да разгледам плячката на Пес. В композицията се забелязваше определено някакъв неразбираем за мен ред. В центъра, за ос безусловно служеше костта с две парченца гума по краищата — също като гира. От едната страна на тази ос като лъчи се разклоняваха клончета от зърнастец, окрасени с червени листа от трепетлика и глог. А от другата страна, малко по-надалеч, но явно на определеното му място, лежеше шишенцето.

Видях още изсъхнали шипки, остатък от стеаринова свещ и парченце меден проводник...

Хората поглъщат цели книги, без да се замислят над символиката на буквите и йероглифите. В тишината музикантите разчитат ноти и слушат никога незвучала преди музика. Ние, химиците, зад плоските абстракции на структурните формули с всичките си сетивни органи възприемаме света на веществата с техните миризми, способни да реагират помежду си, с всичките им удивителни свойства. Аз видях и разчетох...

Няма да ви отегчавам с чисто професионални подробности — какво разчетох в съчетанието на кокошата кост с клончетата от зърнастец и как това ми се удаде. Дори сам не бих могъл да обясня разбираемо какво ми послужи като ключ към шифъра. Може би броят на клончетата — пет — колкото са разклоненията-радикали в молекулата на нашето лекарство. Може би тъпият ъгъл на наклона им спрямо кокошата кост — както е известно, според Цирлих той трябва да е около сто и десет градуса. А може би червените есенни листа, в които се съдържат веществата, необходими за да се получи нужната конформация. А може би... По дяволите! Всичко е възможно...

Нямаше нужда нищо да записвам. Видях целия синтез от началото до края, всичките му седемнадесет етапа един след друг. Видях и крайния продукт — сух бял прах, разпределен в картонени кутийки.

А Пес, изплезил език, дишаше шумно и често и седеше на пясъка, като се усмихваше закачливо.

Две седмици не излизахме от лабораторията. Пес и той живееше там. Спяхме на пода, като се завивахме в противопожарните одеяла. Игор Семьонович разчорлен, небръснат по двадесет часа непрекъснато работеше над колбите, като дори не забелязваше Наташа. А тя му носеше сандвичи. Пес три пъти на ден се разхождаше сам по малкия площад пред института.

Точно в определения срок аз поставих върху бюрото на директора нашия препечатан и подвързан отчет. На твърдите корици акуратно беше изписано „Синтез на Пес“. Академикът подписа отчета без никаква забележка. Само задраска с молив названието на препарата, като обясни, че пентасакратамидарил не е достатъчно строго, че трябва да го кръстим в точно съответствие с

международната номенклатура за подобни съединения. Върнах се в лабораторията и с гума изтрих единствената поправка на началника.

Вече два пъти ходих в командировка в чужбина — във връзка с патентоването на нашия препарат. Пътувахме с Игор и той тичаше по магазините, за да изпълнява сложните поръчки на своята Наташка. Вече донесох от далечните си пътешествия изключително красив нашийник и няколко кутии кучешки бисквити, оформени като кокали. Пробвах ги с чай, оказаха се доста вкусни. Пес също ги опита, вежливо благодари с опашката, но не прояви особен ентусиазъм. Изглежда не разбра, че са го почели с чуждестранна храна. И ние, нахлузили новия нашийник, запалили лула, тръгнахме на разходка.

Както помните, ние и двамата сме големи и доста страшни на вид. Вероятно поради това все ни задават същия глупав въпрос:

— Вашето момченце ли е, или момиченце?

— Не виждате ли? Пес — подхвърлям аз мимоходом. И ние продължаваме по пътя си.

Публикувано в списание „Наука и техника“, броеве 42,43/1983 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.